

Praktijkvoorbeeld

Traject Op Maat (T.O.M.) - Den Bosch

Samenvatting

Bossche jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder startkwalificatie worden door de gemeente begeleid naar een betere toegang en instroom in opleiding en werk. Dit gebeurt door gemeentelijke jobcoaches en jongerenwerkers.

Doel

T.O.M. biedt maatgerichte begeleiding op het (terug)krijgen van handelingsvaardigheden en het maken van keuzes door jongeren zelf om hen daarmee betere toegang en instroom te bieden (terug) in opleiding en werk.

Het uiteindelijke doel is altijd zelfredzaamheid; duurzaam en legaal in het eigen onderhoud voorzien. Scholing is daarbij een belangrijk middel. Wanneer nodig, wordt zorg geregeld.

Hoofddoel: zelfredzaamheid

Subdoel: verminderen voortijdig schoolverlaten

Doelgroep

Bossche jongeren tussen de 18 en 23 jaar (jongvolwassenen) zonder startkwalificatie. Jongeren zijn welkom wanneer ze niet op school zitten en geen uitkering hebben. Met regiogemeenten is afgesproken dat zij jongeren kunnen aanmelden voor T.O.M. Ze betalen daarvoor een vergoeding van €250,00 per jongere per maand.

Jongeren kunnen gebruik maken van het aanbod van T.O.M. wanneer ze bereid zijn om in hun eigen ontwikkeling te blijven investeren. Wanneer ze dit onvoldoende doen, wordt de begeleiding beëindigd. Op een later moment zijn ze welkom om opnieuw te beginnen. Het komt voor dat jongeren onder de 18 jaar, boven de 23 jaar of met een uitkering worden toegelaten. Dit gebeurt wanneer T.O.M. de best passende aanpak is. Er vindt dan afstemming met partnerorganisaties plaats.

Jongeren die door hun gedrag niet passen in de groepsaanpak, worden uitsluitend individueel begeleid. De vraag van de jongere zelf staat voorop. Er wordt met hen gekeken naar de hulpvraag en met hen gewerkt aan het naar boven halen van talenten en competenties. Er is wekelijks overleg met hen over doelen, procesbegeleiding en resultaten.

Aanpak

Aanleiding

Door de gemeente 's-Hertogenbosch is in 2007 een eerste onderzoek gedaan naar 'uitvallers'. Daaruit bleek dat 450 jongeren tussen 18 en 23 jaar in Den Bosch niet werken, leren of een uitkering hebben. Deze jongeren komen alleen voor in het RMC-bestand van de gemeente; een registratie van jongeren die zonder startkwalificatie zijn uitgeschreven in het onderwijs.

Op dat moment was er geen passend aanbod voor deze jongeren. De gemeenteraad heeft daarom besloten om geld vrij te maken uit het participatiebudget voor T.O.M.: Traject Op Maat. T.O.M. wordt uitgevoerd door de afdeling Jeugd & Onderwijs van de gemeente, momenteel als structureel deel van het jeugdbeleid als

onderdeel van de aanpak voortijdig schoolverlaten.

Opzet

De gemeente heeft taken die volgen uit de wet op de RMC (Regionale Meld en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten). Jongeren worden geregistreerd en begeleid naar school en/of werk. Jongeren worden aangeschreven of thuis bezocht. In veel gevallen blijft het bij één of enkele gesprekken. In andere gevallen is intensieve coaching gewenst. Deze jongeren kunnen naar T.O.M. doelgerichte individuele begeleiding, gekoppeld aan groepsbegeleiding. Daarna gaan jongeren terug naar school of stromen uit naar werk. In een aantal gevallen stromen ze door naar een uitkering.

Aandacht en vertrouwen geven, opbouwen van een wederkerige relatie. Zorgen dat ze er zelf graag willen zijn (het leuk maken, waardoor ze graag komen). Opstellen van duidelijkheid in de hulpvraag, door gezamenlijk een traject uit te zetten. De vraag van de jongeren staat voorop.

Alle jongeren krijgen individuele coaching van een van de T.O.M.-coaches. De meeste jongeren komen naar de groepsaanpak in T.O.M.'s Place. Een T.O.M.-traject duurt zo lang als nodig. Gemiddeld duurt het ongeveer 6 maanden voor een jongere uitstroomt naar school en/of werk.

- 1 meeste jongeren komen van 8.30 tot 15.00 uur gedurende maximaal 3 dagen per week (doordeweeks).
- 2 **Volgen een gezamenlijk groepsprogramma met daarnaast individuele coaching.**
- 3 Dagprogramma is gericht op verkrijgen van sociale vaardigheden, talentontwikkeling en voorbereiden op uitstroom naar school en/of werk. De groepsactiviteiten worden deels uitgevoerd door T.O.M.-coaches, deels door externe deskundigen.
- 4 **Deelname is vrijwillig.** Jongeren melden zichzelf aan, worden door anderen aangemeld of worden door de gemeente actief benaderd.
- 5 Integrale benadering gekozen, jongeren komen meestal omdat er verschillende problemen spelen. **Begeleiding vindt plaats richting opleiding en werken maar betreft ook zorg, wonen, financiën, relaties, vaardigheden.**
- 6 Werken in groepsverband geeft een positief ontwikkelingsklimaat.
- 7 Vertrouwensband is het middel om met de jongeren tot resultaten in onderwijs en arbeidsmarkt te komen.
- 8 Er zijn 5 coaches, waarvan 2 afkomstig uit jongerenwerk Divers. Ze begeleiden 150 jongeren per jaar (18 - 23 jaar).
- 9 TOM heeft een intensief netwerk van bedrijven en instellingen die met hen zorgen voor plaatsing, begeleiding en ondersteuning van de jongeren die instromen.
- 1 Nazorg is een belangrijk onderdeel van de aanpak. Na uitstroom is contact met T.O.M. zeer gewenst. Hiervoor worden verschillende activiteiten en social media ingezet.

Er worden bewust geen modules geboden (activiteiten naar keuze), omdat dit groepsdynamica tegenhoudt. Qua ontwikkeling van het programma ligt er een kans om een 'werklijn' en een 'levenslijn' te gaan bieden met verschil in nadruk op cognitieve en/of sociale vaardigheden of 'eerst' werken aan stabiele basis en daarna toegang tot werk. Basis betekent ook kijken naar de omgevingsfactoren bijvoorbeeld schulden, alcohol- drugsgebruik, thuissituatie.

Verbinding met jeugdwelzijn in Den Bosch is nieuw. Jongerenwerk Den Bosch wordt uitgevoerd door Divers (regionale instelling welzijn) en heeft doelgroep tot 18 jaar (m.n. 14-16 jarigen) en focus op participatie en veiligheid. Twee jongerenwerkers sinds kortgedetacheerd bij T.O.M. betrokken om zo verbinding te leggen met wijken en buurten in Den Bosch.

Samenhang

T.O.M. is onderdeel van aanpak voortijdig schoolverlaten in de gemeente 's-Hertogenbosch, uitvoering van de RMC-wet. T.O.M. sluit nauw aan op de gemeentelijke uitvoering van leerplicht. Er is samenwerking met partners op het gebied van leren, werken en zorg.

In regionaal verband is er samenwerking met andere gemeenten voor leerplicht en RMC. Dit is onderdeel van het regionaal arbeidsmarktbeleid voor de regio noordoost-Brabant. Dit beleid wordt uitgevoerd door onderwijs, ondernemers en overheid onder regie van de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss.

Randvoorwaarden

Financiën

Middelen voor T.O.M. komen uit het RMC-budget vanuit OCW aangevuld met gemeentelijke middelen. Waar mogelijk, gebruik maken van incidentele middelen (jeugdwerkloosheid, Europese subsidies e.d.).

Twee coaches zijn in dienst van de gemeente, een is gedetacheerd vanuit het mbo, twee zijn gedetacheerd vanuit het jongerenwerk.

Globale kosten:

- Coaches (4,5 fte): €270.000
- Trainingen door externen: €70.000
- Huisvesting: €50.000
- Individuele kosten: €50.000
- Onvoorzien: €10.000

Totaal: €450.000 Inkomsten: €25.000

Deskundigheid

Er zijn vijf coaches, waarvan op dit moment (juli 2013) twee gemeenteambtenaren. De andere coaches komen vanuit het ROC en van Divers (ondersteunende welzijnsinstelling). Coaches hebben een opleiding en ervaring die aansluit bij het werk van T.O.M. Hierbij wordt getracht een goede mix van competenties in het team te hebben.

Alle begeleiders hebben een HBO achtergrond.

Draagvlak

T.O.M. is structureel onderdeel van de afdeling jeugd en onderwijs van de gemeente 's-Hertogenbosch. Regie en uitvoering zijn in handen van de gemeente. Dat biedt kans om korte lijnen te hanteren en continuïteit te garanderen. Deze directe relatie vanuit gemeentelijk perspectief helpt ook om drempels (bv naar andere voorzieningen) weg te halen.

Alle gemeenten hebben dezelfde doelstellingen voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten en er zijn meer gemeenten of regio's die een intensieve begeleiding kennen. Bijzonder aan de aanpak van 's-Hertogenbosch is dat het een duurzame aanpak is. Gestart als project in 2007 met incidentele dekking, nu een structureel en integraal onderdeel van jeugdbeleid. Het RMC-budget is onvoldoende om de kosten te dekken, het is een meerjarige gemeentelijke keuze om stevig in te zetten op de aanpak. De aanpak en de invulling van het programma zijn niet statisch maar veranderen naar gelang de behoeften van de doelgroep. Ook de keuze van coaches, de huisvesting en de samenwerking met partners zijn flexibel. Verder is bijzonder dat de gemeente T.O.M. zelf uitvoert.

De prioritaire inzet van de gemeente is op ontwikkelings- en kansgericht jeugdbeleid in verbinding met onderwijs en arbeidsmarkt toeleiding: "op weg naar een goed functionerende arbeidsmarkt". Er wordt gewerkt vanuit de drie O's: Onderwijs, Overheid en Ondernemers samen sterk voor 'Werken en Leren'.

De visie op gemeentelijk jeugdbeleid is:

T.O.M. wilt dat alle jongeren zich optimaal ontwikkelen, zowel in cognitief, sociaal-emotioneel als in fysiek opzicht. Dit leidt tot maatschappelijke, economische en sociale redzaamheid.

Kwaliteitsbewaking

T.O.M. is de uitvoering van (een deel van de) gemeentelijke taak om voortijdig schoolverlaten aan te pakken. Jaarlijks publiceert OCW cijfers over het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters. De aantallen in 's-Hertogenbosch blijven langzaam teruglopen.

Per schooljaar evalueren we uitstroom van T.O.M.; hoeveel mensen zijn begeleid, hoeveel zijn uitgestroomd en waar zijn ze naar toe gegaan? Deze gegevens staan in de Raadsinformatiebrief Leerplicht/RMC die ieder jaar door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Er vindt geen systematische beoordeling van de manier van werken plaats.

Evaluatie

Opzet evaluatie

77% van de deelnemende jongeren stroomt uit naar opleiding en/of werk, resultaten zijn zichtbaar in leerlingenvolgsysteem van de gemeente.

Wat vinden uitvoerders en doelgroep?

Volgens de T.O.M. professionals is de persoonlijke relatie basis voor het succes met de jongeren. De relatie niet als uiteindelijk doel, maar als middel om met hen te werken aan handelingsvaardigheden en ontdekken van hun talenten.

Succesfactoren

T.O.M is onderdeel van de dienst jeugd en onderwijs van de gemeente en er is een directe verbinding met het overige gemeentelijk beleid.

- opbouwen van een lange termijn relatie en onderhouden met de jongeren
- zowel individuele als groepsgerichte brede benadering
- goede contacten met andere stakeholders

Faalfactoren en knelpunten

- Veel jongeren ervaren problemen in de thuissituatie. De meesten wonen bij hun ouders. Het is moeilijk om de problemen thuis aan te pakken.
- Maatwerk bieden binnen een groepsaankpak vraagt om voortdurend alert zijn en bijstellen. Dit vraagt veel van coaches. Registratie van de voortgang van een jongere is een hulpmiddel maar moet geen doel worden.
- Samenwerking met jongerenwerk en werken in de wijk door bijvoorbeeld sociale wijkteams is nog volop in ontwikkeling.

Geplande vervolgstappen

De gemeente werkt aan een integrale jongerenaankpak. Dit houdt o.a. een intensivering van samenwerking met de sociale dienst en het werkbedrijf in. Verder worden met regionale partners afspraken gemaakt om tot een sluitende aankpak te komen.

Meer info

Contact

Tom Peer, T.O.M.-coach, tom@tomdenbosch.nl

Henny Wibbelink, Team Manager Gemeente 's-Hertogenbosch, h.wibbelink@s-hertogenbosch.nl

Beschikbare documentatie

T.O.M. is geen methodiek die is of wordt beschreven. De uitvoering van RMC-taken is een manier van werken die in de afgelopen zes jaar is ontstaan en die voortdurend wordt aangepast.